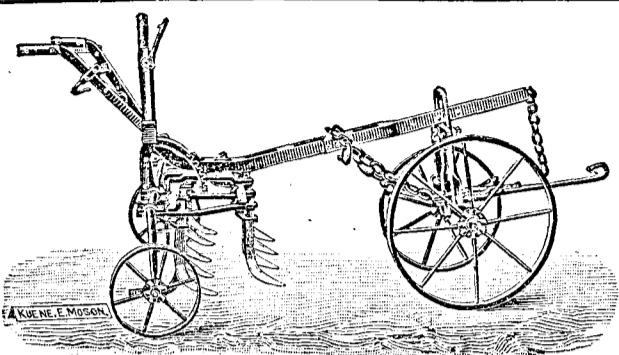

ERDÉLYI GAZDA

KÜHNE E. hazánk legrégebb mező-**MOSONBAN**
gazdasági gépgyárában

elismert gondos kivitelben készülnek:

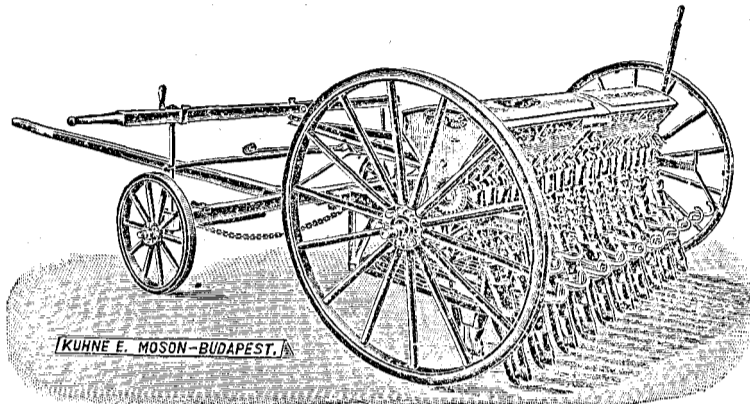
Egy és többvasu aczélekek,
rét- és szántóföld-boronák,
hirneves szabadalmazott tolókerekes

Mélyítő és porhanyító eszközök
a tavaszi szántás helyettesítésére.

„**MOSONI DRILL**“ sorvető-
gépek.

Uj! Burgonyamivelő eszközök,
Francia szőlőmivelő eszközök.
A vetőmag előkészítésére
Rosták, Konkolyozók, Centrifugók, stb.

Uj!
1672

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.
Fiókraktár: Temesvár, Gazdaudvar.

Lónyiró ollók,

Marhanyiró ollók,

Ló- és marhanyiró gépek „**HELIOS**“
istálló lámpa stb. s egyéb gazdasági cikkek
legjobb minőségben jutányos árban szerezhetők be

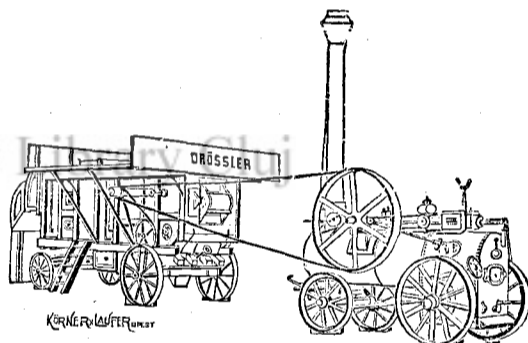
SCHOTTOLA ERNŐ

cégnél

BUDAPEST, VI-ik kerület Andrásy-ut 2. szám.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 1532

Legújabb!
Rákóczy Drill!
vetőgépek.

Legújabb!
Rákóczy Drill!
vetőgépek.

Drössler Károly cs. és kir. szabadalmazott gazdasági gépgyár VI.; Váci-körút 59.

Gyár: Pozsony. — BUDAPEST. — Gyár: Pozsony.

Magánjárműket, gőzmozgonyokat, gőzcseplőgépeket, gőzekekészleteket, vetőgépeket, járgányos és kézi cseplőket, benzín és nyersolaj motorokat, malomberendezéseket és mindenféle egyéb gazdasági gépeket szállít szolid kivitelben, kedvező fizetési feltételek mellett. 1449

Árajánlattal és költségvetéssel kívánatra díjmentesen
szolgálók. — Képviselők kerestetnek.

Bükkfa-Szén

Gróf Teleki László Gyula

erdélyrészi erdészeténél

Kecsed, u. p. Nagy-Iklód.

Rettegi sz. v. v. állomáson waggonba rakra, a legolcsóbb napi áron waggonszámra beszerezhető.

Szívógázmotorokhoz és egyéb gazdasági használatra kisebb mennyiségben is. Zsákban való szállítás rendelésénél a zsák önköltségén számíttatik fel; vagy pedig zsákokat kérünk küldeni. 1423

Az aradi és csanádi egyesült vasutak cementgyára Gurahonczon szállít, lassan vagy gyorsan kötő

Portland-czementet,

mely a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet által megszabott normáliákat 70—80%-kal felülmulja. Továbbá elad saját rendszere szerint készült

szabadalmazott hornyolt cement-tetőcserépgyártó gépeket,

melyekkel tetőcserép-szükségletét minden gazdaság házilag állíthatja elő. A készítés pár nap alatt megtanulható, a gépek hordozhatók, a eserepek szabályosak, könnyűek, jól fednek és nagy szilárdságúak. 1661

1242

Törlesztő kölcsönök.

— AZ —
Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
birtokok és városi bérházakra

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített
telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv — Bérhá-
zaknál a telekkönyv, házberadó vallomás hitelesítve és az épület
vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas
összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsö-
nőknél számíttatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök
közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással
készséggel szolgál az

Igazgatóság.

1501

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Előnyös feltételek.

Teljes 100-as árfolyam.

**Gőzcseplőkészletek, $2\frac{1}{2}$ -től 12 lóerőig, Benzinmotorok,
Szalmaprések gőzhajtásra. Aratógépek és egyéb
Mezőgazdasági gépek**

1458

legújabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

A m. kir. államasutak gépgyárának vezérügynökségénél

Budapest, V. kerület, Váci-körút 32. szám

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Erdélyi képviselő: WESSEL LEÓ Kolozsvár, New-York-szálloda.

A SMITH-PREMIER-IRÓGÉP

a világ legjobb gépe. — Grand Prix 1900. Paris.

300,000 darab Smith-
Premier már használatban.Vezérképviselő Erdély, Szatmár- és Mára-
maros megyék részére:**Strasser Izidor**

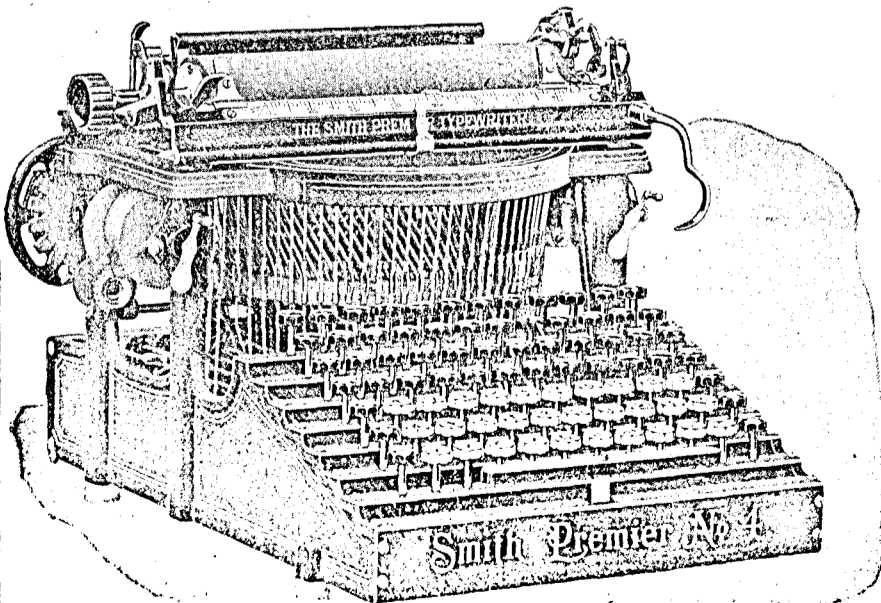
Kolozsvár, Wesselényi Miklós-utca 22.

Központ:

Budapest, Andrassy-út 4.Írógépmunkákat és sokszorosításokat a
legutányosabb árban elvállalok.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

1546.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

**Kérjük az
előfizetéseket
megújítását!**

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Szőlőfelújítás a Székelyföldön	45
A rizssziszik. III. Dr. Barna	46
Növénytermelési kísérletek hazarészünkben Hadviger Albert, Tőkés Lajos	47
A költetőgépekről I. Jászberényi András	48
Gazdasági cselédjeink oktatása. Kiss Lajos	49
Kisebb szakközlemények:	
A babföld trágyázása. — A tejelő tehének tögye. — A rozs műtrágyázása. — Fémnek kőre vagy fára való ragasztása. — Árvamalacok felnevelése	49
Irodalmi szemle:	
Könyvismertetés. Sz. Cs. A.	50
Vegyes közlemények:	
Felhívás a gazdaközönséghez.	51
Hirdetések	

Szőlőfelújítás a Székelyföldön.

A Királyhágón túli részek tudvalevőleg jó ideig hátrányban voltak a Királyhágón inneni részekkel szemben a tekintetben, hogy ott sokkal korábban fejlődött végzetes csapással a szőlőgazdaságra a filloxera kegyetlen pusztítása. Magyarország ezt a csapást sokkal hamarabb is kiheverte vagy legalább is a Királyhágón túli részekben sokkal hamarabb megindult az elpusztult szőlőterületeknek amerikai alanyba ojtott szőlőkkel való felújítása s akkor, a midőn ott már úgy a homoki, mint a hegyi szőlők termése bőven kárpótolta az eredeti szőlőterületeket, Erdélyben még pusztá hegyoldalak, lefelé igyekező kopár hegyomlások mutatták mindenütt, hogy a végzetes csapás Erdély szőlőhegyeit is tönkre tette. Szőlő helyett a legtöbb erdélyi híres bortermelő helyen csak az emléke maradt meg ama jó időnek, amikor még volt mit szüretelni, erdély hegyaljai, küküllőmenti, vagy marosmenti borként volt mit piacra vinni s a szőlőművelés a gazdasági jövedelemhez igen számottevően csatlakozott.

A pusztulás nyomán legelső sorban is Erdély-Hegyalja szőlőbirtokosai jöttek a sürgős segítség szükségességének öntudatára, Alsó-Fehérvármegye közönsége és gazdasági egyesülete a szőlőfelújítás ügyét kezébe vette s a vármegye régi híres szőlővidékein a felújítás munkálatait nagy áldozatokkal s körülményekhez képest igen figyelemreméltó sikerrel megindította. Ettől eltekintve csak szórványosan s így is alig történt valami az elpusztult szőlőterületek rekonstruálására. Mikor 1902-ben a földművelésügyi kormány székely actiója Erdély egy részének, a Székelyföldnek hívott magyar vidékeknek mezőgazdasági érdekeit felkarolta, ugyszólván csak a térképen s a statisztikai összeírásokban, a valóságban pedig csak romjában találhatta meg Kisküküllő, Marostorda és Torda-aranyos vármegyék szőlőhelyeit. Kisküküllőben ugyan voltak már nyomai a felújításnak, a szász Zidve község hegyközségi alapon igen szép új telepítéseket létesített, Torda-aranyosban is mutatkozott már a kezdet kezdete, Marostorda azonban a szó szoros értelmében tudomást nem vett felújításról, marosmenti és nyárádszentmiklósi szőlővidékein szőlőfelújítással még ki sem foglalkozott.

Ilyen körülmények között alig lehetett a székely akció vezetőségének sietősebben kézbe veendő feladata, minthogy a szőlőfelújítást Erdély székely vidékein is megindítsa s pótolja a mult mulasztásait.

Az akció programja már nemcsak elismeri, hanem egyuttal egyik legelsőbbrangu feladattá teszi a szőlőfelújítást. Három évi munkássága után ma már eredményekre is lehet rámutatnunk. Az volt e munkásság kiindulása, hogy a székelyföldön illetékes szőlészeti és bo-

rászati felügyelőség székhelye Marosvásárhelyre a székelyföldi miniszteri kirendeltség székhelyére áthelyeztetett azzal a céllal, hogy e kirendeltségnek kéznél legyen az a szakközlege, ki őt a szőlőfelújításban segítheti s a birtokosságot a szőlőfelújításba bevezeteti. Ugyane céllal képzett szőlészeti munkavezetők, mozgóvincellérek rendeltettek ki Marosvásárhelyre, kik az új ültetésnél, az új telepek kezelésénél tanácsokkal és példaadással rendelkezésére álltak minden birtokosnak, ki új szőlőtelepet akart létesíteni.

Ezt követte az az intézkedés, hogy a székelyföld igen különböző szőlőtalajai mérszartamra, fekvésre és egyéb tulajdonságaikra nézve megvizsgáltassanak. E további alapvető intézkedést szükségessé tette különösen az a körülmény, hogy a székelyföld meszes, hideg kötött szőlőtalajai igen kényesek az ültetendő szőlőalanyokra s a közönségesen használni szokott riparia portális alany elültetése igen sok helyen nem biztatott kellő eredménnyel s annak a veszélye látszott fennforogni, hogy meg nem felelő alanyok és fajták alkalmazásával kárba fog veszni a szőlőfelújításokkal járó nem kis befektetés. E vizsgálatok nyomán, amit két éven át folytattak már is a földművelésügyi miniszterium agrogeológusai, Marostordavármegye szőlőhegyeinek agrogeológiai leírása teljesen elkészült s a vizsgálatok rendje az elmúlt év végén Torda város igen tekintélyes szőlőtermőhelyeire is kiterjesztetett. Ez alapon most már ugy Marostordavármegyében, mint Torda határában alkalma van minden birtokosnak a talajába leginkább találó alany és termőfajtákat megválasztani s emberi számítás szerint azzal a gondolattal kezdhet szőlőtelepítést, hogy a legmegfelelőbb fajt eltalálta. Természetes, hogy e vizsgálatok rendje eme felvételekkel távolról sincs még befejezve s a következő években Kisküküllő és Torda-aranyosvármegyék szőlőtalajainak részletes megvizsgálása fogja azt kiegészíteni.

Ezek után jött a legfontosabb: gondoskodni kellett a felújításhoz szükséges oltvány-szükségletekről. E vidékek hideg klímája ugyanis az aránylag olcsó zöldoltáshoz kevés helyt alkalmas. Fásoltást otthon szintén kevés helyt lehet előállítani. Rendes áron pénzen véve az oltványt, oly magasra rugnak a telepítési költségek, hogy ily körülmények között éppen a szegényebb, tehát legjobban ráutalt gazdák alig gondolhatnak telepítésre. Sőt még az a kisebb gazda is, ki 500–600 □ öl szőlőterületét költség nélkül maga megripolozza, az oltványok magas ára mellett az sem tudja könnyen e készpénz kiadást elviselni. A m. kir. földművelésügyi miniszter tett ugyan az oltvány beszerzésnél könnyítéseket, de csak annyiban, hogy mintául szolgáló új telepítések létesítéséhez egyházaknak, községeknek, kivételesen egyeseknek is néhány száz oltványt engedélyezett. De nem

— Jobb és —
megbízhatóbb

— magvakat —

nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —

32 év óta

Mauthner
Ödön

császári és királyi udvari
magkereskedésében
kaphat.

Gazdasági főzelék- és

— Dirágmag —

beszerezhető a

Magyar mezőgazdák szövet-
kezeténél Budapest
V. Alkotmány utca 31 szám.

Arjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

Szőlők rigolozását gőzekével

70—80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

Timár János, Maros-Szent-Királyt.

1297

A gőzekével rigolozott s már részben beültetett területek megtekinthetők Alsó-Gáld, Krakkó, Czelná, Csombord szőlőhegyeiben.

adott könnyítést a birtokosoknak, akik pedig első sorban hivatvák, hogy az új telepítésekkel az újítások iránt kevésbé fogékony — azokban kevésbé bizó kisgazdáknak e téren is példát mutassanak.

Különös fontosságot kell tehát tulajdonitanunk a székelyföldi miuiszteri kirendeltség ama kezdeményezésének, amelyet magukéva is tettek az egymás után jövő földmivelésügyi miniszterek, hogy t. i. a szőlőtelepítés nagyobb birtokosok számára is megkönnyítsék s igen előnyösen, a rendes árnak feléért kaphassanak szőlőoltványokat a székely actio körében vont területeken. Tavaly már 515.000 szőlőoltvány került ily feltétel mellett a székelyföldi birtokosok között kiosztásra, az idén pedig ez a mennyiség 870.000 darabra emelkedik. Ez a körülmény nevezetesen az, hogy tavaly már birtokosok is részesültek e kedvezményben, azt eredményezte, hogy a nagyobb birtokosok példája vonzza a kisebbeket, mert már az $\frac{1}{4}$ s $\frac{1}{2}$ holdas beültetett parcellák is mind sűrűbben kezdik tarkítani az elpusztult hegyoldalokat. Tordaranyosban különösen a falusi gazdakörök buzgolkodnak eredményesen, hogy a tagjaik kezén levő elpusztult szőlőterületek minél előbb feljuljanak. Felvincz, Kocsárd, Bágyon, Egerbegy székely falusi gazdakörei e tekintetben a legrégebb falusi szász gazdasági szervezetekkel versengenek. Torda város birtokosai is dicséretes igyekezettel ragadják meg a segítő kezét. Marostordavármegye egy néhány községe, hol egy-egy birtokos buzdító példája bátorságot öntött a kétkedőkbe, Kisküküllő számos vidéke, hol a gazdasági egyesület fejtett ki e téren valóban elismerésre méltó igyekezetet, szintén igen szép felújított szőlőket tudnak felmutatni.

Öröm volt látni azt a hangyaszigalmat, a mivel egy-egy székely község földműves népe kopár hegyoldalait rigolozta s a mely mozgalmaknak meg is lesznek majd a gyümölcssei. Most legalább oly keretekben indult meg a székelyföldön elpusztult szőlőterületek felújítása, hogy ha még 8—10 even át így halad, nem kell siratnunk többé a régi jó idöket s a küllömenti, nyárádmonti, marosmenti jóhíru bokrokról nem kell lemondani.

A rizs-zsizsik

(*Calandra oryzae* L.)

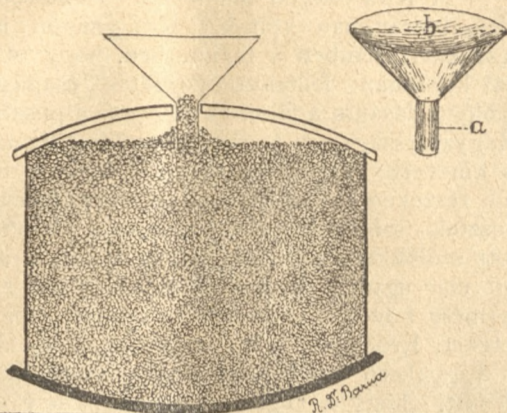
III.

Pár évvel ezelőtt körülbelül 45 hliter különféle hüvelyes magot kellett zsizsikmentesíteni. A saját felügyeletem alatt végeztetem, mert a munka eredményéről egészen bizonyos akartam lenni.

Február 10 én, amikor a zsizsik a magban benne volt, az összes magot zsákokba merettem s fűtött helyiségbe, ahol a hőmérséklet 18—22°C. között ingadozott, behordattam. Itt maradtak a zsákok 20 napig úgy, hogy minden 5-ik nap megforgattuk az alsó zsákokat felülre, a felsőket alulra rakattam. Azután kiválasztottam két darab hordót, az egyik 408, a másik 412 literes volt, kiforráztattam s mikor kiszáradt, a csapjukat puha fadugóval erősen bevertem.

A töltőgető lyukat kibővítettük úgy,

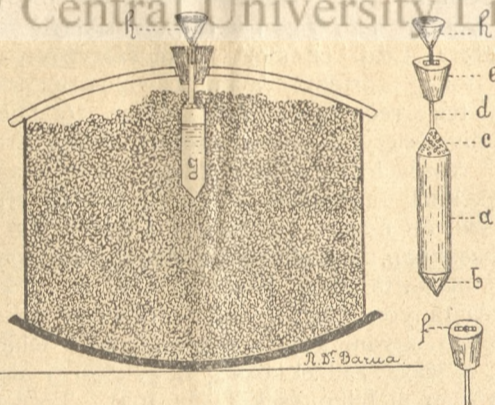
hogy az átmérője 5 cm. volt. A bádoggal készíttem egy pléh-tölcsért (2-ik kép a) 4,5 cm. szár, 30 cm. karima átmérővel (2. kép b).

2-ik kép. Egy hordó hosszmetseze. a) A töltő tölcsér szára 4,5 cm. átmérőjű. b) Karima átmérő 30 cm. Term. ut. r. Dr. Barna.

E tölcséren keresztül mindenik hordóba 400—400 liter borsót töltöttünk. A kiürült zsákokat forró vízbe mártottuk, hogy a belső oldalán maradt zsikekek elpusztuljanak.

Az általam szerkesztett szénkénegező 4,5 cm. átmérőjű bádoggal (3-ik kép a), melynek alsó és felső vége kupalaku (3. kép b) c). A henger magassága 26 cm. s így 200

3-ik kép. a) b) c) d) e) f) Szénkénegező készülék. g) A szénkénegező készülék a hordóban a borsó között. h) Tölcsér a szénkénegező betöltésére. Term. ut. r. Dr. Barna.

köbcentiméter szénkénegező majdnem a felső kupaljáig tölti meg. A henger felső vége átlukasztott rosta lemez (3-ik kép c) s 1 cm. átmérőjű bádoggal van bele forrasztva (3-ik kép d). A cső átfurt puha fadugóba (3-ik kép e) van megerősítve úgy, hogy a felső vége a dugóból nem ér ki (3-ik kép f). A dugó felső lapjának átmérője 6 cm., míg az alsóé 4 centiméter.

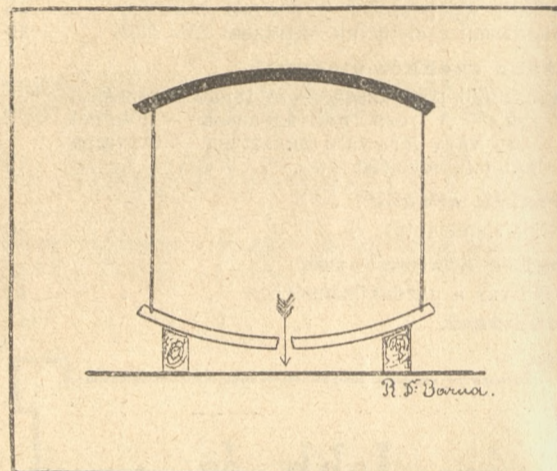
A már ismert módon megtöltött hordóba ezt a bádoggal hengert a mag közébe dugjuk (3-ik kép g.) s a dugót fakalapáccsal erősen beverjük. (Jó ha a dugót előbb kőcczel körültekerjük, így jobban zár.)

Azután egy kis tölcsérral (3-ik h) a dugó nyílásán át 200—200 köbcentiméter szénkéneget töltöttünk s a nyílást kis parafadugóval bedugtuk. Biztosítékul a dugóra még egy

nagyobb követ is tehetünk, hogy a fejlődő szénkénegezők ki ne lökjék.

Mindenik hordó 12 óráig maradt így. Ez idő elteltével a helyiség ajtaját, ablakát kinyitjuk, a követ a dugóról leveszszük s a kis parafadugót kihúzzuk. Pár perc múlva, amikor a szénkénegezők egy része a kis hyláson keresztül elillant, a nagy dugóval együtt a szénkénegező készüléket kivesszük.

A hordót rendes dugóval bedugva, szellős helyiségbe leterített ponyvára görgetjük s két ászokra úgy támasztjuk fel, hogy a lyuk alul legyen (4-ik kép). A dugót kiütjük s a mag az utolsó szemig kiömlik a hordóból.

4-ik kép. A hordó kiürítése, magasabb ászokra helyezve. Term. ut. r. Dr. Barna.

A zsizsik mind elpusztult s pár óra múlva a magon a szénkénegező nyoma sem érzik. A mag csirakéességét a szénkénegezők nem bántják. Az egész berendezés hordónként pár koronába kerül s évekig használható.

Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy az egész munkánál nem szabad szivarozni vagy pipázni, a helyiségbe égő lámpával bemenni, mert a szénkénegező rendkívül gyúlékony, robbanó anyag.*

A zsizsikmentesítésnek egy másik módja a mag felmelegítése és pedig mielőtt a zsizsikek kibujnak, a magot magasabb hő hatásának tesszük ki.

Ha a vetőmagot 50°C melegen tesszük ki néhány percig, a bogarak elpusztulnak, de a mag csirakéessége sem szenved. A hőfoknak sem alacsonyabbnak, mert akkor a bogarak nem pusztulnak el; sem magasabbnak nem szabad lenni, mert akkor a mag csirakéességének árthat.** A gyakorlatban ez csaknem kivihetetlen, mert a szükséges állandó hőmérsékletet nem tudjuk előállítani, csak megfelelő készülékekkel. A mag sem bir egyetlen magasságú hőfokot, mert ha teljesen légszáraz, akkor magasabb; ha kissé nedves, alacsonyabb hőfok tönkre teszi a csirakéességét.

A zsizsik Jablonowszki adatai szerint nem pusztul el okvetlenül 50°C-nál; 70°C., sőt egyesek 80°C. is kibírnak. A kisgazda így

*) A szénkénegező kapható bármelyik drogeriába.

***) Dr. J. Ritzema Bos: Tierische Schädlinge und Nützlinge f. Ackerbau, Viehzucht, Wald und Gartenbau. 193. lap.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

(1007.)

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzsákok is kaphatók.

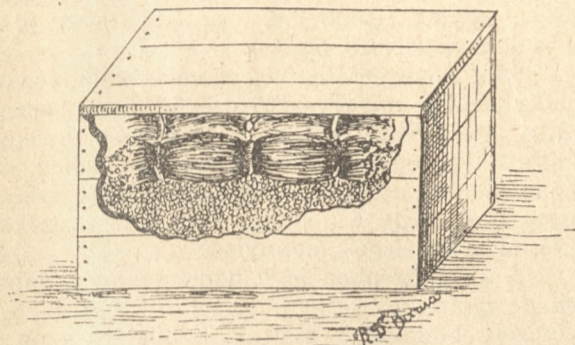

csak egy módon tudna védekezni, ha a vetőmagot a sütés után még meleg sütőkemencébe tenné. Ennek azonban a hőmérséklete nem egyenlő, nagyon ingadozó s így könnyen megtörténhetik, hogy vagy a zsiszik nem pusztul el; vagy vele együtt a mag is tönkre megy.

Igy ezt az eljárást nem is ajánlhatom nyugodtam a gazdaközönségnek.

Ha kevés mennyiségű vetőmagra van szükségünk (konyhakerti használatra) a következő módon zsiszikmentesítjük:

A vetőmagot lezárható fedelű ládába teszszük (5-ik kép) s olyan helyiségbe visz-

5-ik kép Kisebb mennyiségű vetőmag zsiszikmentesítése zsupszkötéssel. Term. ut r. Dr. Barna.

szük, ahol fűtve van. A ládát körülbelül félig töltjük meg s a mag tetejére több. kis csomókba kötött zsupszalmát teszünk (5-ik kép a.) A magvakból kibuvó bogarak mind a szalma közé húzódnak s ezzel együtt időnként elégetjük. Minden két nap után új szalmacsomót teszünk rá, miután a magot megforgattuk. Ezt 5—6-szor ismételve a vetőmag zsiszikmentes lesz. Természetesen e munkát február végén végezzük, amikor még a bogarak nem bujtak ki a magból.

Bármilyen tiszta zsiszikmentes vetőmagot használunk is, nem lesz a termés egészen zsiszikmentes, különösen olyan vidéken, ahol hasonló hüvelyesek termelése általános. Nem pedig azért, mert itt igen sok zsiszik telel át a szabadban az aratáskor kihullott magvakból s ezek ismét fertőzik a veteményt. Ez még nem volna olyan nagy baj, mint az, hogy nem mindenki védekezik s így a másik gazda földjéről várhatjuk a veszedelmet. Ha mindenki zsiszikmentes magot vetne, nem fordulna elő az a gyakori eset, hogy a termelt mag 90—95%-a zsiszikes.

Ahol nagyobb területen nem termelnek borsót vagy lencsét, a gazda biztosíthatja félig meddig a termését úgy is, ha csak minden második évben termel, természetesen zsiszikmentes vetőmagot használ. Még így is lehet zsiszik, mert ha máshonnan nem, a közeli konyhakertekből eljut a szántóföldre. De mindenesetre kisebb lesz a kár, mint ott, ahol évről-évre termelnek s már az egész határ fertőzve van zsiszikkal.

Esetleg még a távolibb határokból is elhordhatja a rajzó zsisziket a szél, ha a közelpel nem volna is.

Ezekkel az eshetőségekkel számot kell vetnünk s így láthatjuk, hogy az eredményt csak a közös vállalt munkát biztosíthatja.

Dr. Barna.

Növénytermelési kísérletek hazarészünkben.

(Interview levelekben.)

„Termeljünk két kalászt ott, ahol eddig csak egy termett!” tartja a példabeszéd. Könnyű azt leírni, de tessék megpróbálni! hangzik az eke mellől. Nos igen, hát meg kell próbálni. Tudománnyal, gyakorlattal s türelemmel felfegyverkezve: nehéz talajviszonyok, sanyaru égalji szélsőségek, nevetlen munkászek, anyagi nehézségek közt is „próbálkozunk” kell hazánk s a magunk állapotának előbbre mozdítása okából is: mily útakon-módokon? megkérdeztük alábbi „felhívásban” gazdatársainkat, s a beérkezett válaszokat folytatólágon közöljük.

Felhívás. Ha hazarészünk földmivelésének különböző termelési irányait összehasonlítjuk hazánk más dombos területeivel, (Vas, Zala, Pozsony, Gömör, Bereg) vagy bármely termelési ágat is megfigyelünk, azt tapasztaljuk, hogy kevés kivétellel, úgy a minőség, mint a mennyiség nem kielégítő, vagy megfordítva is! Amennyire fejlődöttnek mondhatjuk állattenyésztésünket, úgy némileg elmaradottnak látjuk növénytermelésünket, rét- és legelőkezelésünket stb.

Jól tudjuk, hogy sok tekintetben az égalji és természeti viszonyok is befolyásolják termelésünket, de nem zárkozhatunk el azon feltevés elől sem, hogy elmaradottságunknak sok oka a fokozandó emberi tevékenység-, a helyes tudás- és a jól felfogott gyakorlat által is megszüntethető volna. Kötelességünknek véljük — és tettük eddig is, hogy mint a szaktudás organuma, a hiányokat, helytelen eljárásokat, téves műveléseket közleményeink útján is kiküszöbölni igyekezzünk; kikérve előbb t. gazdatársaink véleményét, melyek összegezése után keressük a módokat s eszközöket is, amelyekkel az anyaországban sok kérdést megoldottak az utolsó 10—15 évben, míg hazarészünk mezőgazdaságában alig itt-ott hallunk valamit kísérletekről, amennyiben sem a növénytermelési kísérleti állomás, sem az egyletek vagy egyesek valami különösebben e téren nem mozoghattak.

Tisztelettel kérjük föl t. gazdatársainkat, vessék papírra röviden e téren tett tapasztalataikat, kívánalmaikat s terveiket — úgy, hogy az Erdélyi Gazdában közöltetvén: e fontos kérdésben a közvélemény kialakulása után lépéseket tehesünk. Ha hosszabb cikkben nem is, de legalább röviden kérjük az alábbi kérdő pontokra megfelelni:

1. Mi a véleménye a növénytermelési kísérletekről, mik voltak eddigi tapasztalatai?

2. A közel jövőben milyen irányban való földmivelési, növénytermelési, rét- s legelőkezelési kísérleteket vél szükségességeknek? A gazdasági gépek, műtrágyák, művelés módok alkalmazásával mily irányban lát haszno-

saknak kísérleteket? Vagy talán: a takarmánytermelés, cukorrépa művelés, kertgazdálkodás, szőlőművelés, gyümölcsfaültetés stb. terén gondolt ilyes eljárásokra?

3. Mely úton-módon gondolná a tervezett kísérleteket végrehajtani? helyesnek találná-e, ha a magyaróvári országos növénytermelési kísérleti állomás venné kezébe az ügyeket, vagy a távolság miatt az államtól egy erdélyrészi fiók-állomást kellene kérni?

Kolozsvár, 1906. január 19.

Hazafias tisztelettel:
az ERDÉLYI GAZDA szerkesztősége.

1. A növénytermelési kísérletek igen értékesek a gazdaközönségre nézve mint útmutatók, de közvetlen hatásuk abban az arányban csökken, amint a kísérletek helyétől távolság növekszik.

Ezt mig egyrészt könnyen érthetőleg a klimatikus és talajviszonyok különbözősége magyarázza meg, másfelől nagy befolyással van a személyes tapasztalás és meggyőződés szerzésének nagy nehézsége — úgyszólván lehetetlensége.

Hatásuk úgy volna igazi és legmeglelőbb, ha jóformán minden vidéknek megvolnának a maga kísérleti területei.

Természetesen az volna legpraktikusabb, ha mindenütt maguk a gazdák saját helyi viszonyaik között minél sürűbben kísérletezzenek s e tekintetben az ideális állapot az lenne, hogy minden gazdaságnak (legalább a nagyobbaknak) meglenne a maga kísérleti tere, ahol nemcsak a különböző termény-féleségeket lehetne azon a helyen kiismerni, de a különböző művelési módok, trágyázás stb. hatása is észlelhető volna. Ez azonban olyan beláthatatlan időbeni jövő sorséje, melynek megvalósítására nemcsak akarat kell, de anyagi áldozatokat is kíván.

Lehet azonban szerény véleményem szerint ilyen irányban országosan szervezni a dolgot — és ezt különösen erdélyi hazarészünkre nézve elengedhetetlen s elodáshatatlan szükségnek tartva, úgy berendezni, hogy Erdélynek egy gazdaságilag is központi helyén arra alkalmas elméleti és gyakorlati szakképzettséggel bíró, az erdélyi gazdasági viszonyokat ismerő egyénekből egy oly szervezet létesítenék, amely Erdély különböző vidékein egyes ingyenesen jelentkező tulajdonosok földjén vagy még bérelt földön is — kísérleteket végeztetne a helyszínén arra alkalmas gazdák közvetlen és lelkiismeretes felügyelete alatt, de maga ez a szervezet a vezetést és felügyeletet kezében tartaná s nemcsak az eredmények regisztrálására szorítkoznék, de a különböző művelési időszakokban a közvetlen irányítást és ellenőrzést gyakorolná.

Ez a szervezet aztán a 2-ik kérdőpontban is kiterjeszthetné működését. A vele való kapcsolatban a vidéki gazdasági egyletek segédkezése is igénybe volna veendő.

Valami nagy apparátust nem is kívánna ez a dolog, semmiesetre sem nagyobb, mint amilyen p. o. az erdélyi részekre az államtól kérendő növénytermelési fiók-állomás lehetne. Hiszen tulajdonképpen ez nem egyéb, csak a gyakorlati élet követelményeinek megfelelőbb alak!

Lóheremagot vásárol a legmagasabb napi árban

HALDEK

magnagykereskedése és heremagkiviteli üzlete, József főherceg Ő cs. és kir. Fensége udvari szállítója

BUDAPESTEN, VII. KERÜLET, KÁROLY-KÖRÚT.

Helyeül pedig, legalkalmasabbnak tartanám, ha Marosvásárhelyen a székelyjöldi kiren deltséggel kapcsolatban létesítenék.

Sok kísérlet maradna természetesen meddön is egy ilyen szervezet működés keretében, de éppen a kísérletek decentralizált jellegéből kifolyólag oly kísérletek, melyek valamely vidéken p. o. különös kedvező feltételeket találnának, nagy és áldásos eredmények forrásaivá lehetnének, — e mellett a kísérletezések ügyét népszerűsíteni, jobban bármely fényes eredménynek sajtó útján publikálásánál.

Fintaháza, 1906. január 27.

Hadvlger Albert.

2. A vetőmag felrisszítése, vagyis kicserélése okvetlenül szükséges lenne, bár minden 10 évben. mit e népség nem akar javául elismerni, hanem régi magját kinezza utódról utódra.

Nézetem szerint e vidéken a gyümölcsfaültetést volna szükséges föllendíteni, most a kertekben legtöbbször akácfát tartanak legkedvesnek. Tehát akácfát a dombosabb határba s partszakadékok befásítására és a házi kertekbe gyümölcsfa ültetés volna jövedelmezőbb, ha e nép megismerkedhetnék vele.

Mesterséges takarmányfélék termesztése, mint p. o. lóhere, lucerna és zabos bükköny termelésének megkezdése feltétlenül szükséges, mert ha jó és megfelelő állatot tarthat a gazda, úgy birtokát is jobban képes megművelni s emellett, mint pl. M.-Bádon is, a tejszövetkezethöz a tejből szép jövedelmet tud biztosítani magának.

Igenis, egy erdélyrészi fiók-állomást kellene kérni, hová majd időnként rendre szakértőbb gazdák vezetése mellett kirándulásokat volna jó rendezni, s így majd a szemléltető község sajtó szemeivel látva, jobban ösztönözve lenne utánozni a kísérleti állomáson látottakat.

Mező-Bánd, 1906. január 29.

Tökés Lajos,

(Folytatjuk.)

A költető-gépekről.

I.

Közeledvén a tavasz, több helyről kaptam kérdezősködőleveleket, hogy megfelelnek-e tényleg a költető-gépek a gyakorlatban, s ha igen, milyen rendszerű költető-gépet szerezzen be a gazda? Hivatalos állásomból kifolyólag is, de még inkább az ügy iránt tanúsított rokonszenvem következtében *készséggel* hajlandó vagyok a jövőben is kimerítő felvilágosítással szolgálni gazdatársaim leveleire, mindazonáltal szükségesnek tartom e lap hasábjain is ismertetni a költető-gépek fontosságát, azok kezelési módjait; megjelölve egyúttal azon gépet is, amely az általam végzett próbán legjobb eredménnyel költött.

A költetőgép szerepe abban áll, hogy a tojás kiköltéséhez szükséges meleget — a kotló természetes melegétől eltérőleg — mesteres meleg alakjában adja meg a tojásoknak. Ez a mesterséges meleg, amely származhat petróleumtól, gáztól, vagy más hőadó anyagtól, sokak szerint sohasem használható olyan eredménnyel csirkék költésére, mint az állati test melege. Tekintve, hogy a mesterséges meleg teljesen tisztán jut a tojásokhoz, továbbá, hogy a mesterséges meleg kis pára tartalma permetezés által lényegesen fokozható; ez az állítás föltétlenül nem fogadható el, mindazonáltal azt mondhatjuk, hogy a kotló valamivel olcsóbb lévén, a költető gépet inkább abban az esetben használjuk, ha kotló

egyáltalán nem vagy pedig kevés számban áll rendelkezésünkre.

A gyakorlatban bevált költetőgépeknek ezek szerint elég fontos szerep jut. A gazdák tekintélyes részének még a fővadban sincs megfelelő számu kotlója, tél folyamán pedig azt lehet mondani, valamenyi nélkülözi azokat, Nagyobb fogyasztó piacok közelében, de lehet mondani bárhol is, a tyuktenyésztés főleg akkor fizeti ki magát, ha a gazda korai, úgynevezett rántani való csirkéket tud előállítani. Fényes példája ennek Hamburg vidéke, ahol a korai csirkék, amelyek *hamburgi csirke* név alatt jönnek a kereskedelembé, mesés jövedelmet adnak tenyésztőknek. De több példára hivatkozhatunk Magyarországon is, ahol egyesek sőt községek a fősúlyt ily korai csirkék előállítására fektetik, s ebből tekintélyes hasznot biztosítanak maguknak. Ha ehhez még hozzá vesszük azon tapasztalati ténytet, hogy jó tenyészanyag inkább remélhető a korai költésből, igenis kimondhatjuk, hogy a költető-gépek terjesztése hazánk baromfiteenyésztésének jövedelmezőségére csak előnyösen hat s így föltétlenül megérdemli, hogy azzal legalább a módosabbak kísérleteket tegyenek.

A költetőgép a meleget mesterséges úton adja a tojásoknak. E végből a gép úgy van megszerkesztve, hogy az el van látva egy jól zárható ládával, amelybe egy csövön keresztül a meleg bevezetetik. Ebbe a ládába helyeztetnek el a tojások oly formán, hogy egy vagy több keretre helyezzük őket, a melyek kihuzhatók és betolhatók. A melegítésre, mint már említettem, bármilyen hőadó anyag jó, tekintve azonban, hogy a költetőgépeknek inkább falvakban és pusztákon van jelentősége, a gépek kivétel nélkül petróleum lámpákkal vannak ellátva. A lámpa a gép oldalán van elhelyezve oly formán, hogy annak teste szabadon áll, üvege azonban a melegvezető csőben foglal helyet. A lámpa egésze következtében keletkező meleg, egy labirintuson, avagy egy egyszerű maghajlított csövön a gépbe, illetve a tojásokra vezetetik.

A kotló testének melege költés alkalmával valamivel nagyobb a normális test melegénél. Ámbár ezen meleg is kisebb ingadozásnak van kitéve, mindazonáltal azt mondhatjuk, hogy 39.5° C. az a meleg, amely a költéshez szükséges. A jó költetőgéptől tehát megkivánjuk, hogy benne 39.5° C. állandóan s minden részében fenntartható legyen. Ezen elsőrendű fontosságú követelménynek a költetőgép gyárosok oly formán igyekeznek megfelelni, hogy a gépeket melegsabályozóval látják el. A melegsabályozók úgy lényegre, mint elhelyezésre nézve, két-két csoportba oszthatók. Lényegileg lehetnek villany- és fémsabályozók, az elhelyezést illetőleg a szabályozó a melegvezető csövön, avagy magán a gépen. A villany-sabályozó azon alapszik, hogy egy hőmérő 0 és 39.5° C. beosztásánál egész a belső légüres térig bevezetetik egy-egy fémsodrony, amelyek közül egyik a pozitív, a másik a negatív áramot vezeti. Abban a pillanatban, amint a higany a 39.5° C. beosztáshoz jut, összeköti az áramot, amely egy electromágnesbe vezetetik, ahol is electromágnességet létesít. A gép tetején van egy kétkaru emeltyű, amelynek egyik végére egy pléhlemezt függesztünk. Ez a pléhlemez teljesen fedi a hőszabályozó nyílást, úgy, hogy a meleget nem engedí ki. Amint azonban az electromágnes működni kezd, ez az emeltyű magához rántja, a fődöt felemeli, minek következtében a felesleges meleg ott eltávozik. Ha a meleg csak egy tized fokkal is lejjebb

szállt, mint 39.5° C., akkor a hőmérő higanya megszünteti az áramkapcsolást, az electromágnes elereszti az emeltyűt s a fedő ujjalag betakarja a hőszabályozó nyílást. Ez a játék fél, negyed óras időközökben folyton ismétlődik a költés befejeztéig.

A fémsabályozós költetőgépek szerkezete jóval egyszerűbb. Itt a gép belsejében van elhelyezve egy fémtárca, vagy fémlémez, amely a melegben kitágul, s így a gép tetején elhelyezett emeltyűt a fedővel együtt fel-emeli, s ezáltal a hőszabályozó nyílást szabadá teszi. Ha a hőmérséklet leszállt, a fémsabályozó összebb húzódik, az emeltyű a fedővel együtt lejjebb jön, s a fődő ujjalag elzárja a melegvezető nyílást.

Az elhelyezést illetőleg a melegsabályozó nyílás lehet a melegvezető csövön, avagy magán a gépen. Első esetben a fölösleges meleg elvezetetik anélkül, hogy az megelőzőleg a gépbe menne, utóbbi esetben pedig az összes meleg bele megy a gépbe s csak innét vezetetik el a felesleges mennyiség.

A költetőgépben lévő hőmérséklet a gép közepé táján, közvetlenül a tojások fölött elhelyezett hőmérővel mérjük. E hőmérő azonban csak a gép közepén lévő hőmérsékletet mutatja, míg a széleket — melyek néha 1-2 fokkal is differálnak — nem. Célszerű azért a gépbe a szélekre is hőmérőket helyezni s ezekkel vizsgálni a hőmérsékleti különbséget, amennyiben a költetőgép csakis akkor lesz megfelelő, ha ezen különbözet alig észrevehető.

Ezeket kivül még figyelemmel kell lennünk a gép árára, a petroleum-fogyasztásra, a gép nagyságára s némileg a külsinjára is. A gép ára és a petroleum fogyasztása azért fontos, mert a drága és a sok petroleumot fogyasztó gép a költetést igen magdrágítja. A gép nagysága pedig azért bir jelentőséggel, mert a drága és sok petroleumot fogyasztó gép a költetést igen megdrágítja. A gép nagysága pedig azért bir jelentőséggel, mert kisebb tenyésztőnek kisebb, nagyobbak pedig nagyobb gép való. A tojásokat ugyanis nem jó hosszú ideig állni hagyni, hanem legkésőbb 20 napos korban költetésre fel kell őket használni. Tehát mindenki csak oly nagyságú költetőgépet vásároljon, amennyit 15-20 napos tojásokkal még a tél vége felé is meg tud tölteni. Nagyobb rongálódásnak a költetőgép nincs kitéve, mindamellett a vásárló helyesen teszi, ha megvizsgálja, hogy az elég szilárd e, jó anyagból készült e, s hogy csinosan van-e kiállítva?

Jászberényi András.

(Vége következik.)

Gazdasági cselédjeink oktatása.

Nem is olyan régen volt, hogy a földmívelésügyi miniszter kezdeményezésére és anyagi támogatása mellett — de főként a szükség nyomasztó hatására — ingyenes gazdasági előadások kezdtek tartatni itt-ott, s meggyőződve annak üdvös és föltétlen szükséges voltáról, az ügy nagyobb és nagyobb tért hódít magának.

Amellett, hogy a miniszter erre a célra szánt segélyösszegeket évről-évre emeli: a gazdasági egyletek és egyes szakemberek is nagyon a lelkükre vették az ügyet. Fáradságot és költséget nem ösmerő buzgalommal munkálnak az ország fölvirágoztatásán, mert hiszen azt teszik, mikor sok százezer és millió tudatlanságban élő szegényebb sorsu honfitársuknak a szellemi tápot nyújtják.

Mintegy varázsüsterre megmozdultak a gazdasági egyletek. Tartanak előadásokat területükön majdnem minden második község-

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kékzők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fü és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

ben, csöpögtetik az őket hallgató szegénysorsú népbe a gazdasági szaktudományt abban a primitív formában, melyben még a legműveltelebb ember is megérti. Hintik szét a tudás magyát a társadalom azon rétegei között, melyek ugyyszólva a vad emberekről a művelt emberekre való átmenetet képezik s hol az, a legtöbbször termékeny talajra talál. Ha ez így tart s ily mérveket ölt a szakoktatás, akkor Magyarország méltó büszkeséggel tekinthet fiaira s jegyezheti magát a művelt államok sorába, mert a mely országot fölvilágosult, szorgalmas nép alkot: azt meg is illeti a „művelt” jelző.

E tekintetben baj nem is volna, — mert az az ember, aki vajmi csekély vagyonnal, de legalább önállósággal rendelkezik: ellátgathat az ilyen gazdasági előadásokra s fölébred lelkében a tudomány iránti vágy, megmarad agyában is a hallottakból valami s azután önszorgalom útján is művelheti magát — de szóljunk azokról is, kik — nagy szegénységük következtében sorsukat más kezébe helyezték le, vagyis hát cselédek: azok nem hallhatják az oktató szót, az ő szellemi művelődésük előtt csukva minden ajtó, az ő szellemi táplálékáról nem gondoskodik senki s maradnak abban a sötét tudatlanságbán, a melyben születtek.

Magyarország lakosságának csaknem fele sem írni, sem olvasni nem tud, mely rengeteg számtól legnagyobb percent az idegenajkuakra — köztük az oláhokra — esik. Miután pedig a legtöbb — de legalább is igen sok — gazdasági cseléd ezek közül kerül ki — világos tehát, hogy cselédjeink a legnagyobb mértékben vannak rászorulva az oktatásra. Hanem ezt már ne bizzuk a kormányra; a kormány privát ember cselédjéhez nehezen fér hozzá, — de vegye az ügyet kezébe az illető cselédtartó s gondoskodjon cselédjeinek szellemi táplálékáról.

Hiszen úgy is van egy héten egy nap, a mikor cseléd és ur, szegény és gazdag megpihen; akkor gyűjtse össze a parancsoló a cselédjeit s tartson nekik előadást, ne nagyon tudományos, de nem is szükséges feltétlen gazdasági szakba vágó, csak jellegű legyen — csak olyan, melyből levonhassa a legprimitívebb elme is a consequentiát s megtanuljon gondolkodni.

Miután idegen ajku (román) gazdasági cselédjeink tulnyomó számmal vannak: szükséges volna, hogy a gazda oktatásának hazafias jellegét adjon, hogy hadd tanulja megösmerni és becsülni azt az országot, amelyben született, melynek földjét tapodja, kenyereit eszi s ne érezze itthon idegennek magát — e haza mostoha gyermekének.

Hogy pedig mennyire szükséges a gazdasági ismeretek terjesztése, amellet bizonyít azon körülmény, hogy Magyarország földművelő állam s így sorsa a magyar gazdák kezében van letéve, mely annál biztosabb és akkor legbiztosabb, mikor a legparányibb lakója is bír elfogadható ismeretekkel a gazdálkodás terén. Én nem állítom az ellenezőjét, de mert Anglia sem volna hatalmas és gazdag, ha nem volna fejlett iparja, — s viszont nem volna fejlett iparja, ha nem volnának képzett iparosai: akkor mégis hinnem kell, hogy miután földjeink a gazdálkodásra legalkalmasabbak: nekünk az őstermelés ügyét kell fölkaroljuk egy szív- egy lélekkel, mert nálunk az ipar még csak csecsemő korát éli, mely-

nek oka keresendő a magyar ember ama vele született s természetévé vált rossz tulajdonosságban, hogy jónak, tökéletesnek csak a külföldi készítményt tartja.

Ha a gazda cselédjeit oktatja, nem csak azoknak jóllétére, de a maga jóllétére is munkált, mert valamely munkát annál nyugodtabb lélekkel bizhat cselédjére, minél nagyobb szellemi intelligenciával rendelkezik s így mintegy biztosítva van annak sikeres elvégzéséről.

Tekintetbe véve pedig mindezeket, akkor, amikor kiscgazdáink szellemi fejlesztése érdekében oly sok áldozat hozatik, azokról a szegény, sötétségben élő cselédekről se feledkezzünk meg, kik napról napra turják a földet, mint megannyi vakondok és nem tudják, hogy miért, csak azt, hogy a múlt évben is így volt és az idén is így kell legyen, kik látják a napot minden reggel feljönni és miuden este leáldozni és nem tudják, hogy a nap létehez van kötve az emberi, növényi élet, a földi existencia, kiknek sorsától függ a gazda sorsa, életétől a gazda élete, boldogságától a gazda boldogsága s egyik a másik nélkül olyan haszontalan tömeg csak, mint egy test szív nélkül: azok többet érdemelnek s többet is kell nekik adjunk.

Ehhez nem kell társulni, nem kell tőkét össze hozni, itt minden cselédtartó (tiszt vagy tulajdonos) végezze azt a munkát egymaga, mely minden esetben üdvös, de semmi esetben sem költséges.

Sok tanulmányozásra a dolog nem szorul, mert azok az emberek, a kikről én beszélek, — kis igényűek. Hiszen a csecsemő is dajkájától oly keveset kíván: csak azt a tejet, ami neki az erőt adja a továbbfejlődéshez s így a kivétel annyira könnyű, hogy az senkit sem riaszthat vissza a munkától.

Rajta tehát, ne riadjunk vissza! mert a míg más lelkét tápláljuk, a mi lelkünk nem esedik.

Kiss Lajos.

KISEBB SZAKKÖZLEMENYEK.

+ A babföld trágyázása. Tudvalevőleg a bab azon tulajdonsággal bír, hogy a táplálkozásához szükséges nitrogén igen nagy részét a levegőből veszi. De azért nagyon hibás eljárás volna — különösen nitrogén-szegény talajnál — a trágyázásnál a nitrogéntartalomtól eltekinteni. Sok vidéken istálló-trágyával trágyazzák a babföldet és éppen ez a körülmény bizonyítja, hogy a tenyésztéséhez szükséges a nitrogén a talajban is. Különösen a növény első fejlődését igen nagy mértékben elősegíti. De megjegyzendő, hogy bő babtermésre csakis akkor lehet számítani, hogyha a növényt elég mennyiségű és könnyen felvehető phosphorsav, káli és mészszel tápláltuk. A káli hozzáadásával a praxisban még igen sok hiba történik. Mivel a bab rendszerint nehéz földbe lesz ültetve és hozzá még istálló-trágyával trágyázva, a kálival való táplálást nem tartják szükségesnek. Kisebb kísérleteket kellene tenni a kálival. azok mind igazolni fogják; milyen jó hatással van az a tenyésztésre. Phosphorsav gyanánt legjobb a thomassalakot használni és azt, vagy még öszszel, vagy pedig télen a barázdák közé szórni. Ha a thomassalak időkorán van elszórva, tavaszig annyira eloszlik a földben, hogy hatása teljes. A növény evvel nemcsak, hogy elegendő

phosphorsav táplálékot talál, de növekedik a babszem és a thomassalakban foglalt mésztartalom is teljes érvényre jut. (W. Landw. Z.)

+ A tejelő tehének tőgye. Általánosan elismert dolog, hogy egy jó fejős tehén legbiztosabb ismerve a tőgy. Egy terjedelmes tőgy mindig mint jó tulajdonság tekintendő és bő tejtermelő képességre vall. Azért tehén vásárlásnál, ügyelnünk kell a tőgy alkatára. Egy jó tőgy külső formája négyzetes, elégséges mélységgel, szélességgel s hosszúsággal kell bírnia. E mellett a jó minőségű tőgyet azon lehet megismerni, hogy a bőre vékony puha és finom szövetű. Vastag, húsos bőr mindig rossz tulajdonság, mert ezek jelei a gyenge tejelő képességnak. Egy jó, puha bőrű tőgy, fejés után összehúzódik és akkor a bőr finom redőkbe áll és amint az újabb fejés időpontja közeledik, úgy simulnak el a redők és a bőr ismét ruganyos lesz. Egy húsos bőrű tőgy fejés után nem húzódik össze, hanem megtartja eredeti nagyságát, a bőr feszes marad és nem verődik redőkbe. Egy jó tőgy egyenletesen van kifejlődve. Az előtőgy és a háttőgy egyenlő magasságban csüngjön le és az egyes mirigyosztályok egyformák legyenek. Igen rossz jel az, ha az egyik negyed a többi 3 hoz képest gyengébben van kifejlődve, mert ez azt bizonyítja, hogy az illető negyed beteg. A csecsek messze legyenek egymástól. A két előlő csecsek rendszeren távolabb áll egymástól, mint a hátulsók, de azért az előlő és hátulsó csecsek távolságának egymástól, egyenlőnek kell lenni. A csecseknek meglehetősen hosszúnak kell lenniök, ez megkönnyíti a fejést, továbbá ne legyenek rajta pattanások, kiütések. Épp úgy mint a tőgynél, a csecseknél is igen fontos az, hogy ne legyenek húsosak, vastagok, se durvák. Öregb teheneknél gyakran képződnek redők a fejés után a csecsnylásnál. Ez mindenesetre jó jelnek veendő, mert finom szövetre mutat. (Landwirtsch. Zeitung.)

+ A rozs műtrágyázása. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy hazai viszonyaink között a rozs a foszforsavas műtrágyákat legbiztosabban szokta meghálálni s ezért bátran alkalmazhatók ezen trágyák rozs alá. Persze kérdés, hogy a szuperfoszfátot egymagában alkalmazva elérhető-e a várt hatás, avagy nitrogén trágyára is van szükség. Ezt megállapítani csak kicsinyben alkalmazott kísérletekkel lehetséges. Legcélszerűbb ebből a célból egy táblát három részre osztani; az egyik részt trágyázatlanul hagyni, a másik részre holdanként 100 kg. szuperfoszfátot, a harmadik részre pedig 150 kg. ammonia-szuperfoszfátot a vetőszántás előtt kiszórni. Az eredmény meg fogja mutatni, hogy melyik eljárás a legjobb.

+ Fémek köre vagy fára való ragasztása. Fémeket fára vagy köre a következő szerrel ragasztunk: 4 rész fekete szurkot és 1 rész viaszot felolvasztunk és összekeverünk; e keverékhez pedig 1 rész krétaport adunk. A fémet ragasztás előtt fel kell melegíteni.

+ Árvamalacok felnevelése. Ha az anyasertés valami baj folytán elhullik, malacait higitott tehén tejen szokás felnevelni. Tekintve, hogy a sertésfej a tehénfejhez képest amugy is sokkal tömönyebb, fehérjében, sókban és zsirban sokkal tartalmasabb; ez a módszer ellenkezik a természettel és a józan észszel egyaránt. A tehén teje teljes korában is csak mintegy félannyi zsirt, fehérjét és

== Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök ==

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

sókat tartalmaz, mint a sertésé; csak éppen a tejcukor kétszerannyi benne. Nem csoda tehát, ha az ilyen teje fogott malac emésztési zavarok áldozata lesz. Backhaus tanár ajánlja, hogy ilyen árva malacoknak adjunk fél liter vízzel felhígított egy liter tejben fel főzött 60 gr. zablisztet. Ha a malaccal ezt markunkból megköstöltsük, rögtön kap rajta és jól megéli mellette.

IRODALMI SZEMLE.

Könyvismertetés.

Baromfitenyésztési zsebnaptár az 1906. évről.

(Szerkesztik és kiadják: Kövy József áll. baromfitenyésztés kezelő és Winkler János B. O. E. titkár.)

A magyar gazdasági szakirodalomban még egyre tart a magvetés munkája és mi örömmel látjuk, ha egy-egy jó mag hull a földre annyi polyva közt. Különösen örvendetes, hogy míg az irodalom annyi más mezőjén sok az értéktelen, semmitmondó termék, gazdasági irodalmunk egyre izmosodik, mintha most erőnk ujulását élnék. Csak nemrégiben emlékeztünk meg Koeffler és Sierban Tejgazdaság című uttörő művéről és mutattunk rá, hogy e mű hézagot pótol irodalmunkban. — Ilyen ez is, a Baromfitenyésztők zsebnaptára, mert úgy kellett ez a kis könyv a tenyésztőknek, mint a falat kenyér. Zsebkönyv ez — arra való, hogy kéznél legyen és kisegítsen, ha egyben-másban tanácsra szorulunk — naptár ez, kalendárium és arra való, hogy jegyzéseket tegyünk benne, számvitelt vezessünk. E kettős cél szerint igazodik a könyv beosztása és míg 150 oldalon a szakkérdéseket tárgyalja — naptári része a baromfitenyésztő mindennapi szükségleteihez alkalmazkodik. — Ezután következik a zsebkönyv ismeretnyújtó része, majd az utolsó 100 oldalon ama táblázatos úrlapok, melyek a számtartás céljára szolgálnak.

Irodalmi értékelés alá esik ama 150 oldal, mely „Általános tenyésztési ösmeretek” főcímet alatt a következő részekből áll:

I. Tenyésztési rész.

II. Berendezéstan.

III. Takarmányozástan.

IV. Fajtatan, mely utóbbi részhez a „Betegségek” rövid, de jellegzetes és tanácsadó ismertetése, majd a nyultenyésztést tárgyaló fejezet csatlakozik.

Már itt ki kell emelnünk a szerzők rendszerező tehetőségét, mely az anyag oly ügyes csoportosítását eredményezte, hogy aki egyszer átfutotta a könyvet, az másodszor már tartalomjegyzék nélkül is ráakad arra, amit keres. Kézi használatra szolgáló munkánál megbecsülhetetlen előny ez és a mű gyakorlati értékének elsőrangú próbája. Ami a munka tudományos értékét illeti, csak azt jegyezzük meg, hogy az érintett rendszerező tehetőség itt is a mű előnyére érvényesül, szemmel látható az újabbkori tapasztalatok és a szakirodalom figyelembevétel, mindig előtérbe tolv a gyakorlati cél, mihez képest irány a mesterkéletlen, módszere okfejtő.

Első fejezetében (Tenyésztési rész) ismerteteti a tojást, mint fajfenntartó és piaci árut, tárgyalja a természetes és mesterséges költetés előnyeit és az a véleménye, hogy iparkodjunk a kettőt összhangba hozni, mert „igazán fejlett csak akkor lesz a magyar baromfitenyésztés, ha nép is, gazda is vigan fog

mesterségesen költetni” („Tudunk-e nagyban más úton korai piaci árut előállítani? — Nem!”) Sulyt helyez arra, hogy a mesterségesen költött csibét természetes eljárással neveljük, mert a „mesterségesen felnevelt csibe piacra való, de tenyésztési célokra ritkán alkalmas”

Ismerteti a „Predmeszky“-féle vízzel költető és „cyphers inkubator“ légfűtéses költető gépet, majd a „műanyag“ (Kövy-féle)

Becses és kiválóan gyakorlati értékű tanácsokat olvassunk a második fejezetben (Berendezéstan), melynek részleteire itt nem térhetünk ki. A jó pavillon rendszerű ol mintájául egy belga — gunyhós — modellt mutat be, a tyuk házrendszerű ólhoz pedig Kövy egy tervrajza szolgál mintául.

Méltán foglal el önálló fejezetet a takarmányozástan, (3. fejezet) melyre annyival égetőbb szükségünk volt, mert ez volt eddig baromfitenyésztésünknek legelhanyagoltabb ága. Szerzők, érezve a szükségét, sablont akarnak nyújtani, melyre bárki is felépítheti számításait s ezt táblázatokkal és azok használatára vonatkozó utmutatásokkal érik el. Ám ez nem minden! A sablon soba sem lehet tökéletes, szükségünk van bizonyos irányelvekre és ismeretekre, hogy a sablonnal okosan élhessünk. Ezeket nyújt a 3 fejezet 49 oldalán s míg egyrészt a takarmányozást gazdaságos alapra akarja helyezni, másrészt szemelőtt tartja a termelési célt. Így oszlik a fejezet e része a) a tojástermelés b) a hustermelés szerint megfelelő szakaszokra.

4-ik fejezetül a fajtatan következik, de ezt megelőzi Pókay D. állatteny. felügy. cikke a baromfitenyésztési eljárásokról: Baromfitenyésztésünket — ugymond — akkor látjuk majd magasra fejlődöttnek, ha minden tenyésztő nemesítő tenyésztést fog üzni. Egyebek mellett szövé teszi itt Pókay a nemesítő azon káros eljárását, hogy szük téren sok baromfit tartanak s így az eredetileg élmes táplálékkereső egyedek utódaiban etetési időtől etetési időig gubbaszkodó élehetetlen fajta válik. E tárggyal foglalkozik a zsebkönyv IV. fejezete, mely főképpen a helyes tenyész kiválasztást hangsúlyozza. E fejezet ismerteti a baromfi fajták közül a hazánkban leginkább tenyésztett fajtákat. Ezek a magyar erdélyi kopasznyaku-, orpington-, plimut-, langsan-, minorka- és wyandott tyuk, ludak, kacsák, pulykák, gyöngytyukok.

Az izléses kiállítású zsebkönyvet, melyből alkalmasan egy fejezetet be is mutatunk, olvasóinknak melegen ajánljuk. (Megrendelhető Kövy Józsefnél Gödöllőn és Winkler János B. O. E. titkáránál Budapest, Köztelek. Az ára 2 kor. 50 fill.)

Sz. Cs. Á.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

Felhívás a gazdaközönséghez

— a bukaresti kiállításon való részvétel tárgyában. —

A szomszéd Románia f. évi június 14-én kezdődőleg Bukarestben nagyszabású mezőgazdasági-, ipari- és közművelődési kiállítást

rendez, melynek keretében magyar osztály is szerveztetik.

Vetőmagokkal, gyümölcs és szőlőjtványokkal, különféle dugványokkal, állatinkkal — igen élénk és nagy üzleteket csinálhatunk, e kiállítás révén, szomszédainknál.

Ez indította arra az Erdélyi Gazdasági Egyletet, hogy e kezdeményezéssel érdemlegesen foglalkozva, — amennyiben a gazdaközönség érdeklődése megfelelő leendő — az erdélyi hazarész mezőgazdaságának kollektív bemutatására vállalkozzék és hogy a kiállítás alkalmával Bukarestbe egy gazda tanulmánykirándulást szervezzen.

A kiállításon részt lehet venni a következő tárgyakkal: Búza, rozs, árpa, zab, tengeri, lóhere, lucerna, paszuly, lencse, borsó, olaj és gyári növény — vetőmagokkal; gyümölcs- és szőlőjtványokkal: szarvasmarha, sertés és baromfival stb. Helydíj — a területhez képest — 20—100 rona között variál.

A tanulmánykirándulás költsége személyenként körülbelül 100—150 koronát fog kitenni.

Erről és minden egyéb részletkérdésről a részvétel mértékéről való tájékozásunk után fogunk teljes felvilágosítást adhatni.

Felkérjük tehát mindazon erdélyrészi gazdatársainkat, akik a kiállítás magyar osztályában (és esetleg a tanulmánykirándulásban) résztvenni óhajtanak, hogy ebbeli elhatározásukat velünk — még e hó 8-ig tudatni sziveskedjenek.

Kolozsvárt, 1906. január hó 15-én.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Elnöksége.

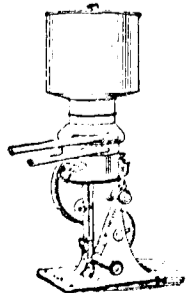
*

— Személyi hír. Ő Felsője dr. Szentkirályi Ákost, a kolozsvári gazd. tanintézet igazgatóját királyi tanácsossá nevezte ki. Bár általában nem vagyunk barátjai a külsőséges kitüntetéseknek, ezt az esetet őszinte örömmel vesszük tudomásul és jóleső kötelességünknek tartjuk olvasóinkkal is közölni azt, hogy ezuttal a királyi kitüntetés a legigazabb érdemeket jutalmazta,

— Magyar tudós sikere. A francia Tudományos Akadémia most hirdette ki az idei nemzetközi pályázatok eredményeit. A nyertesek között magyar szakember is van. A Thore díjat ugyanis az akadémia dr. Istvánffy Gyula egyetemi tanárnak, a m. kir. szőlészeti állomás és ampelológiai intézet igazgatójának ítélte oda. „a szőlő nemes vagy szürke rothadásáról” írott s a földművelésügyi miniszter által francia nyelven is kiadott nagyobb tanulmányáért. Istvánffy a Thore-díjat most már másodszor nyerte meg, mert 1903-ban a szőlő fakórothadásáról megjelent kutatását jutalmazta a francia akadémia e díjjal.

— A kolozsvári gazdasági tanintézetnek akadémiai rangra való emelése érdekében múlt hó 28-án br. Josika Gábor alelnök vezetése alatt az erd. gazd. egylet egy

"Globe" Separator

Teljes tejszövetkezeti berendezéseket

Első magyar tejgazdasági gép- és eszközgyár Fuchs és Schlichter, BUDAPEST, VI., Jász-utca 7.

Különlegesség: „Svéd Globe Separator“

1660

Árjegyzékek, költségvetések, tervek ingyen és bérmentve.

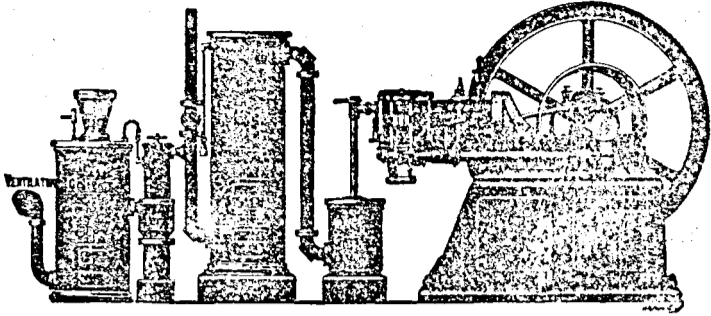
kézirő- és turbina-hajtásra, ugyintén mindennemű tejgazdasági gépeket és eszközöket tejszállításhoz, vaj- és sajtgyártáshoz legelőnyösebben szállít az

1465.

Eredeti OSERS és BAUER motorok

BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.

Motorgyár és vasöntöde: Bécs.

Benzin- és petrolum-motorok és locomoblok, szivó-gáz-motorok
2-3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú
gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

AGRARIA erőtakarmánygyár részv. társ.

BUDAPEST, V, Báthory-utca 5.

Giro-számla a Magyar Általános Hitelbanknál és Osztrák-Magyar Banknál.

Postatakarékpénztári clearing- és cheque-számla 11752. szám.

Sürgőnycim: Erőtelefon Budapest.

TELEFON (Interurban) 75-94—75-95.

Ajánlja „AGRARIA” védjegyzett kitűnő minőségű, saját gépjárművel gyártott

erőtakarmányát.

Az áru kapható vasúthoz szállítva 50 kgrmos zsákokban, védjeggyel ellátva.

A GYÁRTÁS:

Kühne Gyula dr., a hallei gazdasági egyetem igazgatójának módszerei szerint történik malátacsírá, repce-, napraforgó-, lenmag- és tökmagpogácsát elsőrendű és kizárólag magyar gyárakból szerezzük be. A cukorszörpöt szintén csak elsőrendű és kizárólag magyar, úgymint: a szerencsi, mezőhegyesi, kaposvári és botfalvi cukorgyáraktól vásároljuk.

GYÁRTMÁNYAINK:

„Agraria” A) lótakarmányozásra dús zúzott zab tartalommal

„Agraria” B) göblyhizlálásra dús repcepogácsa tartalommal.

„Agraria” C) tehenészethoz dús malátacsíra tartalommal.

1650 l.

„Agraria” D) sertéshizlálásra dús árpadara tartalommal.

„Agraria” E) juhtakarmány dús cukorrépaszelet tartalommal.

Állandó vevőközönségünk a magy. kir. földművelésügyi és a vallás- és közoktatásügyi miniszterium uradalmi. Az ország legelső uradalmaitól elismerő okmányok állanak rendelkezésünkre, melyek bárki által megtekinthetők központi irodánkban. Gyárunk a veszprémi országos gazdasági kiállításon részt vett és gyártmányaink elismerő oklevéllel lettek kitüntetve.

Az áru mindig friss minőségben kapható a legjutányosabb napi áron.

Ötvös-borok.

Minden mennyiség és minőségben egyedül kaphatók

Ötvös Dánielné

bornagykereskedő pinceszéből

Telefon 511. Kolozsvár. Telefon 511.

Vezérképviselője: A Münchener Pschor és a Pilsener I., Részvény Kőbányai Polgári és Temesvári gyártelep söröződének.

Udvari Szállítója:

Ő Felsége a magyar királynak és osztrák császárnak.

Ő Felsége a német császárnak és porosz királynak.

1498

Ajánlok,

míg készletem tart, elsőrendű

Baltacim magot

à 30 kor. 100 kg.-ként ab: Kis-Sármás állomás, vételár előzetes beküldése, vagy utánvét mellett.

Erezman Adolf

mezőgazdasága

Katona,

Kolozsmegye.

1668

1½ évig használt, 7½ lóerejű nyersolaj motor Hofher-féle legújabb tisztító szerkezetű cséplővel, nagyobbak vétele végett jutányosan eladó; valamint egy Clayton-féle 12-es locomobil ugyancsak üzem nagyobbitás végett eladó, április hó 15-ig üzemben megkinthető. Czim: **Mósa Ferencz**, O.-Kocsárd, u. p. és vasutállomás: Maroscsapó. 1670

Riparia Portalis alanyra oltott erőteljes szőlőoltványok jutányosan ELADÓK. Megrendelések az előjegyzés sorrendjében eszközöltnak.

Árjegyzéket érdeklődőknek küld: **Mósa Ferencz** oltványtelepének kezelésére, O.-Kocsárd, u. p. Maroscsapó.

„Grand Prix” (a legnagyobb kitüntetés) a saint-louis-i világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Jroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!
Jehenezetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 600 első díj!!!

Évi gyártás kb. 80,000 Alta separator.

Arjegyzéssel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgátunk.

1018.

Árjegyzék.

1667

Balogh Gyula Balaton-henyei szőlőgazdaságában termelt és eladásra kerülő gyökeres fás szőlőoltványokról, valamint saját termésű Balatonmelléki ó és új hegyi borairól.

Az oltványok I. rendű szokványminőségbe kerülnek eladásra Riparia portalis, Vitis salonis és Rupestris-monticola alanyon Olaszrizling, Mézesfahér, Piros Dinka, Ezerjó 90 forint. Furmint, Zöldsilváni, Szerémizöld, Budaizöld, Erdei, Chasselasblancveranpent, Szlankamenka, Nagyburgundi 100 frt. Muscátlnel, Muscát otonel 150 frt. Aranka, Mathiász 180 frt. Ezeréves Magyarország emléke 200 frt. A csillaggal jelzett fajokból igen erős kétéves, pótlásra igen alkalmas oltványok 110 forint ezereknél.

Boraimat 50 literen felüli mennyiségben kölcsön hordókba a következő áron szállítom, literenként 1900—1901. évi nehéz édes rizling, ezerjó pecsenye bor 160 fillér, 1900—1901. évi kissé könnyebb és savanykásab 60 fillér, 1903 évi Rizling asztali savanykás 48 fillér, 1904. évi Rizling, Ezerjó édes asztali 46 fillér, 1904. évi savanykás asztali bor 40 fillér. 1904. évi vörös burgundi 60 fillér, 1905. évi 50 fillér. 1905. évi fehér ujborkok 36 fillértől 48 fillérig literenként minőség szerint. 1905. évi Muscotály 80 fillér, Finom Törköly pálinka 130 fillér literenként. Szőlőtelepemről nagymennyiségű európai gyökeres és sima vessző is kerül eladásra. Megrendelések

kéretnek **Balogh Gyula**, szőlőgazdasága címére Zalamegye, Balaton-Henye, posta helyben.

SZŐLŐGAZDÁK FIGYELMÉBE!

Éppen most jelent meg az új **Vincellérkönyv** 2-ik kiadása szemléltető rajzokkal.

Ára kötve 80 fillér.

Megrendelhető: **Vaday Józsefnél, Nagyváradon.**

Hozzáértők véleménye szerint „Ilyen értelmesen, röviden és gyakorlatiasan még egy könyvben sem volt összefoglalva a szőlőművelés tudománya.” 1671

Url Rezső

sertésbizományos
BUDAPEST,
VIII., Berkocsis-utca 12.

Sertéseket

sovány és hizott állapotban a legmagasabb napi áron értékesít.
1534.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy a kedvező feltételű kölcsönnyújtása és előzékeny eljárása révén kitűnő hírnevű

„Nagyszebeni földhitelintézet“

részeről

Kolozs és több számszédos megye területére ingatlan jelzalog kölcsönök „Kizárólagos ügynökségével“

bizattam meg.

Ebbeli működésomban legkedvesebb kötelességem, hogy a bizalomteljesen hozzám forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kimélt eljárással szolgálatára legyek.

Bárminemű felvilágosítással, útbaigazítással készségesen díjmentesen szolgállok.

Különös előnye eljárásomnak, hogy minden kölcsönvevő bármily elhanyagolt birtok- és teher viszonyai véglegesen rendeztetnek.

Egyidejűleg óva intem a n. é. közönséget akár helybeli — akár budapesti — vagy vidéki pénzközvetítő csábító hirdetéseknek vagy „szaladó ügynököknek“, — amelyek ilyenmü jelzalogkölcsönt pénzüintézetek közvetlen megbizását nem igazolják — fel nem ülni, mert ezek eljárása teljesen megbizhatatlan, időt vesztes és minden esetben akár eredményes- akár nem terhesen költséges.

Teljes tisztelettel 1243

Erdélyi erdő-faanyag és bányaugynökség.

Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

„Ugyanott discret és legmegbizhatóbb módon bér- és magánházak, építési telkek, földbirtokok eladása és vétele a legkedvezőbb feltételekkel, valamint birtokbérletek lebonyolittatnak.“

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLozSVÁRTT

Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt Korbuly-ház) olesó jelzalog és váltókölcsönöket nyújt és BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD

Már 25 éve küldöm szét

az 1900. évi

párisi világkiállitáson

Grand Prix-vel

— kitüntetett —

Eredeti Hanna

Vető árpámat.

Czimem:

Vodicka F.

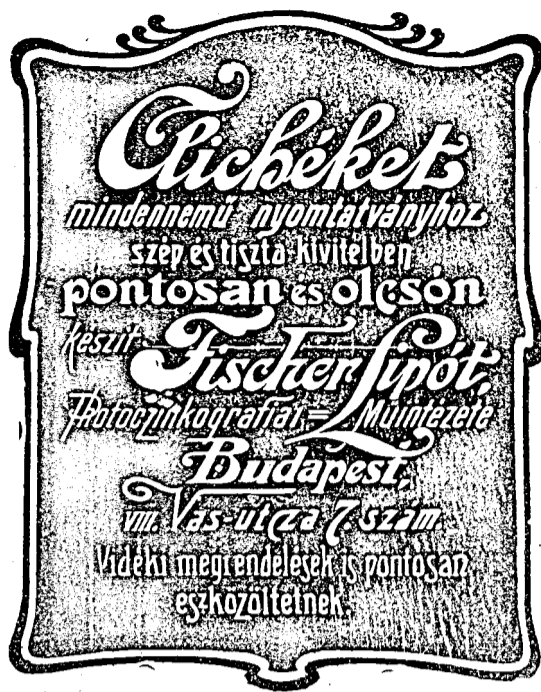
földbirtokos

Smrzitz, (Hanna)

Morvaország.

Minták ingyen és bérmentve!

1058

Fischer's
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tiszta kivitelben
pontosan és olesón
készít
Fischer's
Photozinkografiát Műintézetét
Budapest
VII. Vas-utca 7. szám
Vidéki megrendelések is pontosan
eszközöltetnek.

Az elmult
rendkívüli
száraz
nyár
folyamán
ismét a

Küküllőmenti

Első szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: CASPARI FRIGYES MEDGYES, 135. N. Küküllőmegye) volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan minőségű szőlőoltványokat szállít. Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve. 1639

Egyedüli FERLACHI gyártmány,

mely a bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el. — Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus 1323

fegyvergyár és (prácios) puskaműves

FERLACH (KARINTHIA) szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és cséllövő-fegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben Különlegesség nagyon könnyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8 — kilogramm.

FORRADALOM!!!

Legujabb Legujabb.

A vadászvilág technikai terén való orvoslásra a

TAMBOUR-féle kettős hatású

önműködő biztosító és ellenbiztosító szabadalom

a bármily rendszerű fegyvereknek rögtönai lökészen-

léte. ad és egyszetsmind absolute biztosítást

véletlen elsülés ellen.

A töltött fegyver felhúzott kakasokkal, beállított rögtönzövel bármily helyzetben, csak a Tambour szabadalom által van minden veszély elhárítva, minden fegyver veszélytelen lesz mint egy sétabot.

Kérjen kimerítő prospektust ingyen és bérmentve.

Levelezés magyar! Levelezés magyar

A legjobb minőségű juta- és len-

Zsák bármily méretben a

vizhatlan kazal. gép- legolcsóbb gyári árban

és szeker- és szeker- kapható 1451

PONYVA

FISCHER J. ponyva- és zsákár- házában BUDAPEST, V. Nádor-u. 31-33.

KÖLCSÖN-PONYVÁK

Marha-Mérlegek! Erős vaskorlással 1500 kilogramm horderőre tolosulylyal vagy súlyokkal mérésre berendezve a legjobb és a legerősebb szerkezettel!

Szekér-Hid-Mérlegek! Kocsik, szekerek és állatok mérlegelésére! 4000 vagy 3000 kilogramm horderőre 4 méter hosszú, 2 méter széles, tolosulylyal erős és szolid kivitelben.

Raktári-Mérlegek! Mindenféle rendszerű, erős és pontos kivitelben minden mérleg törvényesen hitelesítve 3 évi jótállás és jókarbantartás mellett.

Dénes Manó

gazdasági szekér-hidmérleg és marha-mérleg gyáros

Budapest. 1610

Gyártelep:

VII., Dohány-utca 57.

Iroda és raktár:

VII., Dohány-utca 78.

Ajánlok

tavaszi szállításra koránérő és rendkívül bőtermő

alcsuthi és székelytengerit

à 20 korona métermázsánként

Somkerék-Udvarhelyen felad-

va. Előjegyzések már most

elfogadtatnak.

Kuhn Menyhért

Sajó-Szent-András, u. p.

Somkerék. 1655

Gazdasági kereskedelmi és iparbank Részvény-Társaság

BUDAPESTEN, ERZSÉBET-KÖRÚT 35.

Telefon 149 Postatakpztri Cheque számla: 15603

Cheque számla: a Magy. Ieszanit. és pénzváltó-banknál

BANKOSZTÁLYA

utján törlesztéses jelzalogkölcsönt földbirtokokra, továbbá városi bérházakra legelőnyösebb feltételek mellett és leggyorsabban bonyolítja az érték legmagasabb arányáig. Megkeresésnél beküldendő a telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv.

VÁLTÓ.

kölcsönt gazdálknak, birtokosoknak, gazdatiszteknek,

KÖLCSÖNT

sorsjegyekre, értékpapírokra és vidéki takarékpénztári részvényekre a legelőnyösebb módon eszközöl.

Árjegyzék, költségvetés és szakszerű felvilágosítás ingyen.

Gazdasági egyesületeknek, valamint közégi szövetkezeteknek tömeges megrendelésnél rendkívül kedvezményes árak és feltételek.

GÉPOSZTÁLYA

utján szállít csakis elsőrendű gyártmányban legkedvezőbb feltételek mellett:

Gazdasági gépeket, Bőzseszövő-készleteket, Tolókerék-rendszerű vegfűgőgepeket, Egyetemes acél-ekéket, Gazdasági malomberendezéseket, Tejgazdasági gépeket, Fűrészyári berendezéseket, Szecskavágókat, Répavágókat, Morzsolókat, Darálókat stb.

Tejgazdasági, baromfitenyésztés-gépek és eszközök, fejtelepek, csukor-, szesz- és keményítő-gyárak be- rendezése, Műtrágya, erőtakarmányok Derbymelasse, zsák, ponyva stb. stb.

1461

olcsó árak mellett kaphatók.

Mühle Vilmos

es. és kir. udvari szállító

Temesvár.

Nagybani tenyészetek kivitelre!

Mag és növény, rózsák, fák és tűlevelűek, Fa és sövénycsemetékből

A legjobb magvak és virághagymákat. A legszebb növényeket, rózsákat és dívatvirágokat.

A legnemesebb gyümölcs-, dísz- — — — és sorfákat — — —

(62 hold területű faiskolák.)

Mindent saját nagytenyészetéből. Postakötegek magvakkal 5 korona felül bérmentve MÜHLE új „Tanácsadója“ vevőknek ingyen. — Pompás főárjegyzék vevőknek kívánatra.

1664

739—905. sz.

Birtok haszonbérbeadás.

Mező-Nagy-Csán község (Torda-Aranyosmegye) határán levő, a naszódvidéki központi iskola alap tulajdonát képező gyönyörű fekvésű 1030 hold 1204 □ öl kiterjedésű legtöbb első és második osztályú szántó (körülbelül 530 hold), kaszáló (körülbelül 360 hold) és legelőből (90 hold) álló ingatlan birtok, a rajta levő lak- és gazdasági épületekkel **1906. évi április hó 24. ikétől** kezdődőleg 6, esetleg 10 egymásutáni évre fog nyilvános árverés útján haszonbérbe adatni.

A kikiáltási ár, mint évi haszonbér, 9372 koronában van megállapítva. Az árverés kizárólag zárt írásbeli ajánlatokkal tartatik meg, melyen **1906. évi február hó 20-án délelőtt 11 óráig** alulírott igazgató választmányhoz nyújtandók be 937 korona bánatpénzzel együtt.

Az ajánlattevő nyilatkoznia tartozik ajánlatában, hogy az árverési és szerződési feltételeket ismeri, azokat elfogadja és azoknak magát föltétlenül aláveti.

A részletes árverési és szerződési feltételek az alapok irodájában megtekinthetők, a hol másolatban is kaphatók.

A naszódvidéki központi iskola és ösztöndíj alapok igazgató választmányának.

Naszódon, 1906. évi január hó 10-én tartott üléséből.

Domide Gerasim s. k.
elnök.

Dr. Simon Nestor s. k.
titkár.

1669

Próbára ingyen.
Helyesen gondolkozó csak
Ausztria-Hungária költőgépet

1663

VESZ.

Részletfizetés.

Zahner Henrik főtanító „Silesia“ szárnyasudvarában, Brand-sdorf, Osztr.-Sziléziában, költőgépeimmel az eredmény 120 tojással: I-ső költés 95%, II-ik 97%, III-ik 96%, IV-ik 97%, V-ik 95%, VI-iknél pedig 97% tyúk, kacska és csirke.

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Elismerőlevél több cs. és kir. főerdészmeisteri hivataltól, számos hercegi és grófi jószágkezelőségtől.

G. MÜCKE, Reisenberg bei Wien.

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrum a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: **BUDAPESTEN, V. ker., Nádor-utca 4. szám**, a hová a rendelések és mindennemű kérészkódások intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

„AGRÁRIA“

magyar gépforgalmi részvény-társaság

a szab. csztrák-magyar államvasut-társaság resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!
Egyetememes acélekék.

Eltörhetetlen téglyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemez.

Magasított acél-ekfej.

Porvédő kerekek.

Acél [ ] gerendely.

Sürgőny cím: „Agraria“ Budapest. Rövidített levél cím: „Agraria“ Budapest, V., Váci-ut 2.

Tiszta acélanyag
s a j á t
hámorainkból.

1457

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket ~~300~~ mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Ekegyártás terén legelső-rangu magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.